

Experimenty na loukách v Betlémě a na Pralouce v Jizerských horách jsou nejstarší v Evropě. Nyní je převezme liberecká univerzita

5.2.2024 - Adam Pluhař, Radek Pírk | Technická univerzita v Liberci

Pastevní experiment v Betlémě, části Oldřichova v Hájích, započal v roce 1998 a patří tak k nejstarším v Evropě. Vědci zde zkoumají, jak nejlépe obhospodařovat louku tak, aby si udržela druhovou rozmanitost a dostatek živin v půdě. Podobný experimentální výzkum i na dalších pěti jizerskohorských loukách a na jednom stanovišti na Českolipsku přechází nově pod katedru biologie a ekologie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL (FP). Z Výzkumného ústavu rostlinné výroby (VÚRV) přešlo pod fakultu i všech pět výzkumníků.

Betlém a Pralouka - nejstarší experimenty v Evropě

Univerzita tak převzala v Evropě ojedinělé výzkumy horských luk a velký závazek.

„V Betlémě dlouhodobě sledujeme vliv extenzivní a intenzivní pastvy na porost. Jedním z výstupů je, že nejvhodnější pro udržení diverzity v krajině je kombinace pastvy a sečení. Je to optimální postup, jak obhospodařovat krajinu, aby nezarostla náletovými dřevinami a zároveň, aby se tam udržela diverzita,“ říká Vilém Pavlů, vedoucí katedry biologie a ekologie FP a vedoucí někdejšího libereckého výzkumného týmu VÚRV.

Jen o rok později vznikl experiment na Pralouce u Jizerky. *„V této lokalitě zjišťujeme, jak obhospodařovat horské louky s co nejmenšími náklady, aby se zároveň neztratila biodiverzita. Kombinujeme tam různé frekvence sečení – seč jednou za rok, seč jednou za dva nebo jednou za čtyři roky a nesečení. A ukazuje se, že pro udržení biodiverzity je dostatečné sečení jednou za dva až tři roky,“* shrnuje profesor Pavlů.

Unikátní výzkum vlivu nejrozličnějších způsobů obhospodařování nejen na diverzitu rostlin, ale i na kvalitu a výnos travní biomasy v těchto dvou lokalitách a dále na loukách ve Filipově, Hraběticích, Mníšku, Horním Maxově a Mařeničkách přešel nyní pod Fakultu přírodovědně-humanitní a pedagogickou.

Memorandum mezi fakultou a VÚRV

Potvrdilo to memorandum, které koncem ledna podepsali děkan Aleš Suchomel s ředitelem Výzkumného ústavu rostlinné výroby, v. v. i., Mikulášem Madarasem.

Fakulta se memorandem zavázala k tomu, že převezme rozpracované výzkumy, zajistí financování, povede databázi a bude s ústavem sdílet data o unikátním výzkumu horských a podhorských luk. A také, že zaměstná pět pracovníků liberecké stanice VÚRV.

„Jsme rádi, že budeme podporovat tyto dlouhodobé unikátní experimenty. Pro naši fakultu to bude do budoucna přínosné, protože vědci, které jsme zaměstnali, přispívají do publikací nejvyšší úrovně, což bude velkým bonusem pro vědecko-výzkumné práce a terénní exkurze naší nově etablované katedry biologie a ekologie. Zároveň se tito pracovníci podílejí na výuce nového studijního programu ochrana přírody a životního prostředí. Unikátní výzkum tak bude dostupný i našim studujícím. Věřím, že to novému studijnímu programu dodá na atraktivitě,“ říká děkan FP Aleš Suchomel.

„Samozřejmě je mi líto, že tento důležitý výzkum již nebude probíhat pod patronací naší instituce, kam z pohledu svého zaměření jednoznačně patří. Bylo však rok od roku složitější získat prostředky nejenom pro zajištění dlouhodobých experimentů, ale i pro samotnou činnost špičkového výzkumného týmu. Tento stav bohužel pouze zrcadlí podfinancování zemědělského výzkumu zaměřeného na téma trvalých travních porostů,“ říká ředitel VÚRV Mikuláš Madaras.

„Na druhou stranu mě těší, že tým vedený profesorem Pavlů našel na FP TUL nové zázemí, zajišťující větší stabilitu pro rozvoj. Díky tomu mohou experimenty beze změn pokračovat a z jejich výsledků tak budou profitovat jak obě instituce, tak i resorty zemědělství a životního prostředí. Společný závazek VÚRV a FP TUL vyjádřený podpisem memoranda tedy považuji za dobrou zprávu – experimenty nejsou ohroženy, dál mohou poskytovat cenné výsledky pro vědu i praxi,“ dodává.

Silný výzkumný tým pro oblast travních porostů

Fakulta s příchodem nových badatelských sil získala i dostatečnou základnu pro vybudování katedry biologie, kterou nyní vede profesor Pavlů. Nová katedra vznikla už před rokem, část jejího týmu však dosud sídlila v budově VÚRV v liberecké Rolnické ulici.

Liberecká pobočka zanikla k letošnímu poslednímu lednu. V současnosti probíhají jednání o odkoupení jejího vybavení. Jedná se jak o těžkou techniku: traktor, sekačky nebo obrabečky, tak i o citlivé měřicí přístroje: měřidlo fotosyntetické aktivity a radiace, která proniká do porostu, meteorologickou stanicí a další vybavení.

„Z důvodu významného zastoupení travních porostů v ČR a převaze travních porostů na Liberecku se katedra biologie a ekologie vzhledem ke struktuře výzkumných pracovníků – bývalých pracovníků VÚRV – zaměří mimo jiné i na výzkum ekologie travních porostů. Plánujeme i zřízení centra výzkumu v této oblasti,“ uzavírá profesor Pavlů.

Prvním výrazným úspěchem mladé katedry na poli vědy je získání evropského projektu z výzvy Interreg Česko-Sasko zaměřený na příčiny poklesu diverzity travních porostů v chráněných územích příhraničí Česka a Sasko („DiGraSo“). Na tříletý projekt bylo vyčleněno přes 1,3 milionů eur, Technické univerzitě v Liberci jako hlavnímu koordinátorovi mezinárodního řešitelského týmu případnou finanční prostředky ve výši 350 tisíc eur. Dalšími partnery jsou Senckenberg Gesellschaft für Naturforschung a Česká zemědělská univerzita v Praze. Projekt startuje v dubnu 2024.

<https://www.tul.cz/2024/02/05/experimenty-na-loukach-v-betleme-a-na-pralouce-v-jizerskych-horach-j-sou-nejstarsi-v-evrope-nyni-je-prevezme-liberecka-univerzita>